

Esmâ-i Hüsnâya Dayanan Kelâm Anlayışı
Ebü İshak es-Saffâr Örneği

(The Understanding of Kalâm Based on al-Asmâ' al-Husnâ
The Case of Abû İshâq al-Şaffâr)

Hümeysra Sevgülü Hacıibrahimoğlu

Elektronik Kitap / eBook
2021

Oku Okut Yayınları / Oku Okut Publishing
www.okuokut.org

Kıtap Adı / Book Title: *Esmâ-i Hüsnâya Dayanan Kelâm Anlayışı: Ebû İshak es-Saffâr Örneği*
Çeviri Başlık / Translated Title: *The Understanding of Kalâm Based on al-Asmâ al-Husnâ:
The Case of Abû İbrâhîm al-Saffâr*

Yazar / Author: Hümeysra SEVGİLİ LÜ HACİİBRAHİMOĞLU
ORCID: 0000-0001-7841-0665

Yaynevi / Publisher: Oku Okut Yayınları / Oku Okut Publishing
Sertifika No / Certificate Number: 49846
Yayın No / Publication Number: 1
Kelâm Araştırmaları Dizisi / The Series of Kalâm Studies: 1

Dizi Editör / Series Editor: Abdullah DEMİR
ORCID: 0000-0001-7825-6573

ISBN: 978-605-74416-0-7

Yayın Tarihi / Year of Publication: Mayıs / May 2021

Yayın Türü / Publication Type: E-Kıtap / eBook

Yayın Yeri / Place of Publication: Ankara, Türkiye

Yayınlandığı Ortam / Publishing Format: PDF

Yayın Dili / Language: Türkçe / Turkish

Sayfa Sayısı / Pages: 261

Erişim Hakkı / Access Right: Açık Erişim / Open Access

Lisans Türü / License: CC-BY-NC

Telif Hakkı / Copyright: Hümeysra Sevgülü Hacıibrahimoğlu

Erişim / Access: www.okuokut.org/oku-okut-yayinlari

Zenodo: zenodo.org/communities/okuokutyayinlari

DOI: 10.5281/zenodo.4744354

Etilik Beyan / Statement of Publication Ethics: Bu kitap, Hümeysra SEVGİLİ LÜ HACİİBRAHİMOĞLU tarafından Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde Dr. Abdullah DEMİR danışmanlığında 2020 yılında tamamlanan "Ebû İshak es-Saffâr'ın Esmâ-i Hüsnâ Yorumu Çerçevesinde Kelâmî Görüşleri" başlıklı yüksek lisans tezinin gözden geçirilmiş hâlidir. *This book is the revised version of the master's thesis titled "Abû İbrâhîm al-Saffâr's theological views in the context of al-Asmâ al-Husnâ", which was completed in 2020 by Hümeysra Sevgülü Hacıibrahimoğlu under the supervision of Dr. Abdullah DEMİR at Ankara Yıldırım Beyazıt University.*

Ateş Bilgisi / Cite as: Sevgülü Hacıibrahimoğlu, Hümeysra. *Esmâ-i Hüsnâya Dayanan Kelâm Anlayışı: Ebû İshak es-Saffâr Örneği*. PDF. Oku Okut Yayınları, 2021. <https://doi.org/10.5281/zenodo.4744354>

The Understanding of Kalām Based on al-Asmā' al-Husnā: The Case of Abū Ishāq al-Saffār

*This book discusses the theological views of Abū Ishāq al-Saffār d. 534/1139), within the framework of his comments on the meanings of Allah's names, provided in his work titled *Talḥiṣ al-adilla*. Abū Ishāq al-Saffār is one of the Hanafite-Māturīdite scholars in the 6th/12th century. In his work titled *Talḥiṣ al-adilla li-gawā'id al-tawḥīd on kalām*, he spared extensive space for al-asmā' al-husnā. Approximately one third of this work, published in two volumes, is devoted to al-asmā' al-husnā. An examination of the related section reveals that al-Saffār explains many issues, particularly those related to the existence, unity and attributes of Allah, based on 175 al-asmā' al-husnā. He mentions some of the names that he does not include in the al-asmā' al-husnā section under separate headings. For example, the name al-Mutakallim is addressed within the context of the attribute of kalām and in relation to subjects, such as the *khaly al-Qur'ān* and *ijāz al-Qur'ān*. Upon the addition of these names to the list, the number names reaches 178. This means that half of the work deals with the subject of al-asmā' al-husnā.*

al-Saffār lists the divine names in alphabetical order and explains them semantically in the chapter of al-asmā' al-husnā. Then he goes on to clarify each divine name through a theological lens with a specific reference to the subject of kalām. In the pre-Saffār Hanafite-Māturīdite theological literature, there is no other work that addresses al-asmā' al-husnā in such an extensive way.

*This book consists of three main sections. The first section titled 'Methodological Framework', elaborates on the focus, significance, purpose and method of the study, along with the sources used. The first part describes the political, social and religious status of Transoxiana (Mā-warā' al-Nahr) region and the cities of Bukhara and Marw, the sociocultural environment in which Saffār lived. The second chapter addresses various concepts, which promote the understanding of al-asmā' al-husnā, such as name, tasmiya, musammā, attribute and qualification in addition to the theological debates such as the number and ḥiṣā of al-asmā' al-husnā. Then, it provides information about the al-asmā' al-husnā literature produced in the pre-Saffār period. The end of each chapter comes with a detailed table with the 178 divine names mentioned by al-Saffār. In the third chapter, the author initially discusses the theological principles that al-Saffār considered while explaining the essence of al-asmā' al-husnā. This section also determines and systematically categorizes the theological views and evaluations put forward by al-Saffār while explaining the divine names in *Talḥiṣ al-adilla*. The tables with the divine names and the related discussions can be seen at the end of*

the discussion for each subject. The last section presents the conclusions reached, regarding the kalām method based on al-Ṣaffār's understanding of the essence of al-asmā' al-husnā. The present study revealed that he made theological interpretations in 75% of the al-asmā' al-husnā and interpreted all theological issues ranging from the subjects of knowledge and existence to the Afterlife in connection with the al-asmā' al-husnā. These results indicate that al-Ṣaffār's understanding of kalām is based on the interpretation of the divine names.

Keywords:

Kalām

al-Asmā' al-Husnā

The Beautiful Names of Allah

Abū Ishāq al-Ṣaffār

Māturīdīyya

Talkhīṣ al-adilla li-qawā'id al-tanẓīd

LC Subject Headings:

Islam—Doctrines

Islamic sects

Māturīdīyah

God (Islam)

God—Name

God (Islam)—Attributes--Early works to 1800

Ṣaffār, Ibrāhīm ibn Ismā'īl, -1139 or 1140

Esmâ-i Hüsnâya Dayanan Kelâm Anlayışı Ebû İshak es-Saffâr Örneği

Bu kitapta, Ebû İshâk es-Saffâr'ın (öl. 534/1139) kelâmî görüşleri, *Telh is ü l-edille li-k avâ idit-tevh id* adlı eserinde Allah'ın isimlerinin anlamlarını açıklarken yaptığı yorumlar çerçevesinde ele alınmaktadır. Ebû İshâk es-Saffâr, 6/12. yüzyıl Hanefî-Mâtürîdî âlimlerinden biridir. Kelâma dair *Telh is ü l-edille* eserinde esmâ-i hüsnâ konusuna ayrıntılı olarak yer vermektedir. İki cilt hâlinde yayımlanan bu eserin yaklaşık üçte birlik bir kısmını esmâ-i hüsnâ konusu oluşturmaktadır. Bu kısım incelendiğinde, Saffâr'ın Allah'ın varlığı, birliği ve sıfatları ile ilgili konular başta olmak üzere pek çok konuyu 175 esmâ-i hüsnâya dayanarak izah ettiği görülmektedir. O, esmâ-i hüsnâ bölümünde yer vermediği bazı isimlere ise müstakil başlıklar altında değinmektedir. Örneğin el-Mütekkelim ismi kelâm sıfatını bağlamında ve *halku l-Kur'ân* ile *icâz ul-Kur'ân* gibi konularla ilişkili bir şekilde ele almaktadır. Bu isimler de listeye dahil edildiğinde sayı 178'e ulaşmaktadır. Bu durumda eserin yarısını esmâ-i hüsnâ konusu teşkil etmektedir.

Saffâr, esmâ-i hüsnâ bölümünde alfabetik bir sıra içerisinde ele aldığı ilâhî isimleri öncelikle lügavî (semantik) yönden izah etmektedir. Sonrasında ise değerlendirdiği ilahî ismi, bir kelâm konusu ile bağlantı kurarak kelâmî perspektifle açıklamaktadır. Esmâ-i hüsnâ temelinde ele alınan konuların hilâfet meselesi hariç diğer kelâm bahislerini kapsadığı görülmektedir. Saffâr öncesi Hanefî-Mâtürîdî kelâm literatürü içinde esmâ-i hüsnânın bu kadar kapsamlı ele alındığı başka bir eser bilinmemektedir.

Bu kitap; üç ana bölümden oluşmaktadır. "Metodolojik Çerçeve" başlıklı giriş bölümünde çalışmanın konusu, önemi, amacı, yöntemi ve kaynakları hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde Saffâr'ın yaşadığı sosyokültürel çevre olan Mâverâünnehir bölgesi ile Buhara ve Merv şehirlerinin siyasi, sosyal ve dinî durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde esmâ-i hüsnâ konusunun anlaşılmasına temel oluşturan *isim, tesmiye, müsemnâ, sıfat ve vasf* gibi kavramlar ile esmâ-i hüsnânın sayısı ve *ihstâs* gibi kelâmî tartışmalara değinilmiştir. Sonrasında Saffâr öncesi dönemde kaleme alınan esmâ-i hüsnâ literatürü hakkında bilgi verilmiştir. Bölüm sonuna Saffâr'ın rivayet ettiği 178 ilahî isme dair ayrıntılı bir tablo eklenmiştir. Üçüncü bölümde öncelikle, Saffâr'ın esmâ-i hüsnâyı izah ederken dikkate aldığı kelâmî ilkeler tespit edilmeye çalışılmıştır. Sonrasında ise Saffâr'ın *Telh is ü l-edille*'de ilâhî isimleri açıklarken ortaya koyduğu kelâmî görüş ve değerlendirmeler belirlenerek sistematik bir şekilde kategorize edilmiştir. Bu kapsamda ele alınan her konunun sonuna ilgili ilâhî isimleri ve bağlantılı olduğu tartışmaları içeren tablolar eklenmiştir. Sonuç bölümünde ise Saffâr'ın esmâ-i hüsnâ anlayışına dayanan kelâm yöntemine dair ulaştığımız sonuçlara yer verilmiştir. Bu kitapta onun, esmâ-i hüsnânın %75'inde kelâmî yorumlarda bulunduğu ve *bilgi-varlık* bahsinden âhiret hayatına kadar bütün kelâm konularını esmâ-i

hüsnâ ile bağlantılı yorumladığı tespit edilmiştir. Ulaşılan bu sonuçlar, Saffâr'ın kelâm anlayışının ilâhî isimlerin yorumuna dayandığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler:

Kelâm

Esmâ-i hüsnâ

Allah'ın Güzel İsimleri

Mâtürîdîlik

Ebü İshâk es-Saffâr

Telh is ü t-edille li-k avâ idi't-tevh id

LC Konu Başlıkları:

İslâm — Öğretiler

İslâm/Mezhepleri

Mâtürîdîlik

Tavır (İslâm)

Tavır - Adı

Tavır (İslâm) - Sıfatları - 1800'e Öncesi Eserler

Saffâr, İbrahim b. İsmail, -1139 veya 1140

Yazar Hakkında / About the Author

Hümeýra SEVGÜLLÜ HACIİBRAHİMOĞLU was born in Samsun. She received her primary, secondary and high school education in Çorum. She graduated from Yalova University, Faculty of Theology (Arabic) in 2017. She received her MA degree from Ankara Yıldırım Beyazıt University with her thesis titled "Abû İshâq al-Saffâr's theological views in the context of al-Asmâ' al-Husnâ" (2020). She is currently pursuing her doctorate education at the Department of Theology, Ankara Yıldırım Beyazıt University. Hacıibrahimoğlu worked as an Arabic teacher at the Ministry of National Education between 2018-2019 and also taught Turkish and Arabic to foreigners in a private educational institution between 2018-2019. Currently she works as an educational coordinator at Okut Okut Academy, and she is the assistant editor of Eskişeni Journal. She continues her studies on *Mâtürîdî Kalam*.

Hümeýra SEVGÜLLÜ HACIİBRAHİMOĞLU, Samsun'da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Çorum'da tamamladı. Yalova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden (Arapça) mezun oldu (2017). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde "Ebû İshak es-Saffâr'ın Esmâ-i Hüsnâ Yorumunu Çerçevesinde Kelâmî Görüşleri" başlıklı teziyle yüksek lisansını tamamladı (2020). Halen Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde kelâm alanında doktora'sını sürdürmektedir. Bir süre Millî Eğitim Bakanlığı'nda Arapça öğretmenliği (2018-2019) yapan ve özel bir eğitim kurumunda yabancılarla Türkçe - Arapça öğretimi konusunda çalışan (2018-2019) Hacıibrahimoğlu, halen Oku Okut Akademî'de eğitim koordinatörü ve Eskişeni dergisinde editör yardımcısı olarak çalışmaktadır. *Mâtürîdî kelâmına dair çalışmalarını* sürdürmektedir.

ORCID: 0000-0001-7841-0665

E-Posta: humeyrasevgulu@okuokut.org

Oku Okut Publishing
The Series of Kalām Studies

Okut Okut Publishing was founded on February 5, 2021 by Oku Okut Association to publish original research, compilations, and translated works in the field of humanities and social sciences.

Okut Okut Publishing embraces open access, non-commercial, scientific publishing. We share studies with our readers free of charge in e-book formats when they are considered appropriate for publication upon review processes and the decision of the editorial board.

Okut Okut Publishing aims to contribute to the dissemination of ever-expanding scientific knowledge by publishing high-quality open access books, in compliance with international publishing standards and ethical principles.

Okut Okut Publishing uses the ISNAD Citation System as its academic writing and referencing style.

Each publication includes a 500-word Turkish and English abstract, and a unique DOI number is assigned to it.

*This work in your hand is the first book in the Series of Kalām Studies of Okut Okut Publishing. In this study, Hümeyra Sevgülli Hacııbrahimoğlu examines how Hanafite-Maturidite theologian Abū Ishāq al-Saffār (d. 534/1139) interprets the al-asmā' al-husnā from a theological point of view, based on his work titled *Talkhīṣ al-adilla li-qawā'id al-taḥḥīd*. The book deals with how the interpretations shape his understanding of kalām. It is based on the author's master's thesis titled "Abū Ishāq al-Saffār's theological views in the context of al-Asmā' al-Husnā," completed at Ankara Yıldırım Beyazıt University Institute of Social Sciences in 2020. This work went through editorial review and was improved as a result of the evaluations made with the author and is presented to you its final form.*

Okut Okut Publishing is willing to publish your works in open access format with a detailed summary in English.

Libraries, researchers and readers can feel free to use, store and share our publications in PDF format.

I wish you good reading.

Dr. Abdullah Demir

Oku Okut Association Chairman of the Board

Editor of the Series of Kalām Studies

Oku Okut Yayınları
Kelām Araştırmaları Dizisi

Oku Okut Yayınları, 5 Şubat 2021 tarihinde Oku Okut Derneği tarafından sosyal ve beşerî bilimler alanına ilişkin araştırma, derleme ve çeviri türü eserleri yayımlamak üzere kurulmuştur.

Oku Okut Yayınları; açık erişimli, gayri ticari, bilimsel yayıncılığı benimsemiştir. Başvuru sonrasında yapılan incelemelerde ve Yayın Kurulunca alınan kararda yayını uygun görülen çalışmalar, e-kitap formatlarında ücretsiz olarak okuyucularımızla buluşturulmaktadır.

Oku Okut Yayınları; uluslararası yayıncılık standartları ve etik prensipleriyle uyumlu, yüksek kalitede kitapları açık erişimli olarak yayımlayarak sürekli genişleyen bilimsel bilginin yayılmasına katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

Oku Okut Yayınları, akademik yazım ve kaynak gösteriminde *ISNAD Atıf Sisteminin* kullanılmasını benimsemiştir.

Yayınlanan tüm kitaplar, 500 kelimelik Türkçe ve İngilizce özet ile birlikte yayımlanır ve yayınlara DOI atanır.

Elinizdeki bu çalışma, *Oku Okut Yayınları*'nın *Kelâm Araştırmaları Dizisi*'nin ilk kitabıdır. Hünera Sevgili Hacıibrahimoğlu bu çalışmada, Hanefî-Mâtürîdî kelâmcısı Ebû İshâk es-Saffâr'ın (ö. 534/1139) *Telh is ü l-edille li-k avâ idit'tevh id* adlı eserine dayanarak onun esmâ-i hüsnâyı kelâmî açıdan nasıl yorumladığını ve bu yorumların onun kelâm anlayışını nasıl şekillendirdiğini konu edinmektedir. Bu çalışma, 2020 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde tamamlanan "Ebû İshak es-Saffâr'ın Esmâ-i Hüsnâ Yorumu Çerçevesinde Kelâmî Görüşleri" isimli yüksek lisans tezine dayanmaktadır. Çalışma, tarafımızdan editöryal açıdan okunmuş ve yazarı ile yapılan değerlendirmeler sonucunda kısmen geliştirilerek şimdi sizlere sunulan bu son hâlini almıştır.

Oku Okut Yayınları, sizlerin de çalışmalarını İngilizce ayrıntılı özet ile birlikte açık erişim formatında yayımlamaya taliptir.

Kütüphaneler, araştırmacılar ve okurlar; yayınlarımızı PDF formatında kullanabilir, depolayabilir ve özgürce paylaşabilirler.

İyi okumalar dilerim.

Dr. Abdullak Demir

Oku Okut Derneği Yönetim Kurulu Başkanı

Kelâm Araştırmaları Dizisi Editörü

İÇİNDEKİLER

TABLO LİSTESİ.....	3
ÖNSÖZ.....	5

GİRİŞ

METODOLOJİK ÇERÇEVE

1. Araştırmanın Konusu.....	7
2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	10
3. Araştırmanın Yöntemi.....	10
4. Araştırmanın Kaynakları.....	11

BİRİNCİ BÖLÜM

EBÜ İSHÂK es-SAFFÂR'IN HAYATI VE İLMÎ ŞAHSİYETİ

1. Yetiştirdiği Sosyokültürel Çevre.....	19
2. Hayatı.....	31
3. İlmi Kişiliği.....	32
4. Eserleri.....	34

İKİNCİ BÖLÜM

ESMÂ-İ HÜSNÂ'YA DAİR TEMEL KAVRAMLAR VE MESELELER

1. İsim, Sıfat, Vasef, Tesmiye ve Müsemmâ Kavramları.....	35
2. Esmâ-i Hüsnâ Terkibi.....	43
3. Esmâ-i Hüsnânın Sayısı.....	47
4. Esmâ-i Hüsnânın İhsâsı.....	54
5. Esmâ-i Hüsnânın Tevkîfiliği veya Kuyasiliği.....	56
6. Esmâ-i Hüsnânın Tasnifi.....	63

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

**EBÜ İSHÂK ES-SATTÂR'IN ESMÂ-İ HÜSNÂYA DAYANAN KELÂM
ANLAYIŞI**

1.	<i>Esmâ-i Hüsnâ Yorum Yöntemi</i>	81
2.	<i>Bilgi ve Varlık Anlayışı</i>	84
3.	<i>Allah İnancı</i>	91
3.1.	<i>Allah'ın Varlığı</i>	91
3.2.	<i>Allah'ın İsimleri</i>	96
3.2.1.	<i>Tarîfmalı İsimler</i>	96
3.2.2.	<i>Kullanılmayacak İfadeler</i>	99
3.2.3.	<i>İsm-i Azam</i>	100
3.3.	<i>Allah'ın Sıfatları</i>	101
3.4.	<i>İlâhî Sıfatların Tasnifi</i>	103
3.4.1.	<i>Zâtî Sıfatlar</i>	104
3.4.2.	<i>Selbî Sıfatlar</i>	135
3.4.3.	<i>Haberî Sıfatlar</i>	161
4.	<i>Nübüvvet İnancı</i>	163
5.	<i>Kader İnancı</i>	170
5.1.	<i>Şer</i>	171
5.2.	<i>Ecab</i>	175
5.3.	<i>Rızık</i>	176
6.	<i>İman Anlayışı</i>	180
7.	<i>Âhirete İman</i>	188
8.	<i>Hilâfet Görüşü</i>	200
	<i>SONUÇ</i>	201
	<i>KAYNAKÇA</i>	205
	<i>DİZİN</i>	216

TABLO LİSTESİ

- Tablo 1. Saffâr'ın Esmâ-i Hüsnâ Bölümünde Eleştirdiği Dîn, Mezhep ve Gruplar 35*
- Tablo 2. Saffâr'a Göre Esmâ-i Hüsnânın Tevkiîîlik Delilleri 69*
- Tablo 3. Saffâr'a Göre Lafızdan Müstak İlahî İsimler 71*
- Tablo 4. Saffâr'a Göre Manadan Müstak İlahî İsimler 72*
- Tablo 5. Saffâr'ın İzahına İfer Verdiği Esmâ-i Hüsnânın Listesi 80*
- Tablo 6. Saffâr'ın Varlık Konusunda Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 104*
- Tablo 7. Saffâr'ın Allah'ın Varlığı Konusunda Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 110*
- Tablo 8. Saffâr'ın Allah'a Nispetini Uygun Bulmadığı İfadeler 115*
- Tablo 9. Saffâr'ın Hatalı Anlam Verilmesine Karşı Çıktığı İsimler 116*
- Tablo 10. Saffâr'ın Hayatı Sıfatının İzahında Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 122*
- Tablo 11. Saffâr'ın Âlîm Sıfatının İzahında Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 126*
- Tablo 12. Saffâr'ın İrade Sıfatının İzahında Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 128*
- Tablo 13. Saffâr'ın Kudret Sıfatının İzahında Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 133*
- Tablo 14. Saffâr'ın Sem Sıfatının İzahında Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 135*
- Tablo 15. Saffâr'ın Basar Sıfatının İzahında Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 137*
- Tablo 16. Saffâr'ın Kelâm Sıfatının İzahında Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 148*
- Tablo 17. Saffâr'ın Tekvîn Sıfatının İzahında Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 155*
- Tablo 18. Saffâr'ın Ücüd Sıfatının İzahında Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 158*
- Tablo 19. Saffâr'ın Kıdem ve Bekâ Sıfatlarının İzahında Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 162*
- Tablo 20. Saffâr'ın Vahdâniyyet Kapsamında Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 175*
- Tablo 21. Saffâr'ın Muâvâlefiyetün li'l-Havâdis Kapsamında Atıf Yaptığı Esmâ 183*
- Tablo 22. Saffâr'ın Kuyâm bi-nefsihî Kapsamında Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 185*
- Tablo 23. Saffâr'ın Haberi Sıfatları Konusunda Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 188*
- Tablo 24. Saffâr'ın Nübüvvet Telakkisi Konusunda Atıf Yaptığı Esmâ 196*
- Tablo 25. Saffâr'ın Şerrin Yaratılması Konusunda Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 202*
- Tablo 26. Saffâr'ın Ecel Konusunda Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 203*
- Tablo 27. Saffâr'ın Rızık Konusunda Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 207*
- Tablo 28. Saffâr'ın İman Konusunda Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 215*
- Tablo 29. Saffâr'ın Âhiret Hayatına Dair Atıf Yaptığı Esmâ-i Hüsnâ 229*

ÖNSÖZ

Bu kitapta, Mâtürîdî âlimi Ebû İshâk es-Saffâr'ın (öl. 534/1139) esmâ-i hüsnâ yorumu çerçevesinde kelâmî görüşleri incelenmiştir. Saffâr'ın *Tedkîşü'l-edille* adlı kelâm eseri bulunmaktadır ve bu eserin 367 sayfalık bir bölümünü, esmâ-i hüsnâ konusu oluşturur. Bu bölümünün ilk kısmında isim, sıfat, vasf, müsennum ve tesmiye kelimelerinin etimolojik kökeni, anlamı ve kavramsal farkları ile ilâhî isimlerin sayısı ve tevkîfiliği gibi kelâmî konulara değinilir.

İkinci kısımda ise 176 esmâ-i hüsnâ, alfabetik sıra içinde kelâmî açıdan izah edilir. Saffâr, *Tedkîşü'l-edille* de ulûhiyyet bahislerini ilâhî isimlerden yararlanarak izah etmektedir. İlâhî isimlerin izahına, öncelikle lugavî (semantik) tahlil yaparak başlamakta, sonrasında ise incelediği ilâhî ismi, bir kelâm konusu ile bağlantı kurarak yorumlamaktadır. Diğer bölümlerde incelendiğinde kelâm sıfatı ve hudûs delili bağlamında iki ismin daha rivayet edildiği ve böylece rivayet edilen isimlerin sayısının 178'e ulaştığı görülmektedir. *Tedkîşü'l-edille* incelendiğinde hilâfet konusu hariç diğer kelâm konularının, ilâhî isimler ile bağlantılı ele alındığı görülür. Saffâr'ın yaşadığı dönem olan 6./12. yüzyıl öncesi Hanefî-Mâtürîdî kelâm literatürü içinde esmâ-i hüsnânın bu kadar kapsamlı ele alındığı başka bir eserin bilinmemesi, *Tedkîşü'l-edille*'nin bu konudaki önemini göstermektedir.

Yapılan çalışmalarda *Tedkîşü'l-edille*'nin diğer bölümlerinde de esmâ-i hüsnâyâ ilişkin bilgiler olduğu görülmektedir. Örneğin *el-Mütekellim* ismi esmâ-i hüsnâ konusundan ayrı olarak Allah'ın kelâm sıfatının izahı kapsamında ele alınmaktadır. Aynı şekilde *el-Kâdim* ismi de hudûs delili bağlamında eserin "âlem" bölümünde yer alır. Bu kitapta, *Tedkîşü'l-edille*'nin diğer bölümleri de bu bağlamda gözden geçirilerek tezimizde yer almayan Allah'ın kelâm ve tekvîn sıfatı ile hudûs delili gibi konular eklenmiştir.

Kitap; giriş ve üç bölümden oluşur. Giriş bölümünde "Metodolojik Çerçeve" başlığı altında araştırmanın konusu, amacı, önemi, yöntemi ve kaynakları ile esmâ-i hüsnâ literatürü hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde Saffâr'ın yetiştirdiği sosyokültürel çevresi ile hayatı ve ilmi kişiliği tanıtılmıştır. İkinci bölümde esmâ-i hüsnâ ile ilgili kavramlar açıklanmış, esmâ-i hüsnâ terkihi hakkında bilgi verilmiş ve esmâ-i hüsnânın sayısı, ihtisâsı, kaynağı ve tasnifi hakkındaki farklı görüşler incelenmiştir. Bu bölümün sonunda Saffâr'ın rivayet ettiği 178 isim Tirmizî ve İbn Mâce rivayetleri ile karşılaştırmalı olarak verilmiş ve aynı zamanda isimlerin delilleri, ilişkilendirildiği konular ve eleştirilen grubu içeren ayrıntılı bir tabloya yer verilmiştir. Üçüncü bölümde 178 esmâ-i hüsnâ, Saffâr'ın bu isimlerin izahında yaptığı kelâmî yorumlar dikkate alınarak tasnif edilmiş ve ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Bu bölümde de her konunun

Thank You for previewing this eBook

You can read the full version of this eBook in different formats:

- HTML (Free /Available to everyone)
- PDF / TXT (Available to V.I.P. members. Free Standard members can access up to 5 PDF/TXT eBooks per month each month)
- Epub & Mobipocket (Exclusive to V.I.P. members)

To download this full book, simply select the format you desire below

